

Konsulära levnadsöden

Consular life

*Arthur Johanssons porträttbyst av Olof Wijk i Bältesspännarparken.
Arthur Johansson's bust of Olof Wijk in the Bältesspännare Park.*

Karin Boye och Preussens konsul

Poeten och prosaförfattarinnan Karin Boye föddes i Göteborg den 26 oktober 1900. Hennes första hem låg vid Vasaplatsen 11, men hon flyttade redan året därpå till Viktoriagatan 24. Detta var bara ett drygt stenkast bort, men betydligt längre gick flyttlasset 1909 då familjen flyttade till Stockholm. Denna krets bestod av mamma, pappa och två yngre bröder.

Hennes mor lär ha varit fantasifull och religiöst inriktad, inte minst mot indisk mystik. Detta påverkade med säkerhet dottern i pubertetsåldern, men vid arton års ålder svängde hon över mot kristendom. Hon uttryckte detta bland annat på följande sätt i ett brev:

”Jag vet inte alls om jag är kristen, men jag vet att jag är Guds. Någon etikett vill jag inte klistra på mig, men mitt liv tillhör Gud.”

Karin Boyes författarskap väcker självfallet nyfikenhet och säkerligen även hennes moders intresse för mystik. Denna gång är det dock fädernet som väcker vårt intresse.

Karin Boyes far, Carl Fredrik Boye (1857-1927), var civilingenjör med en examen i maskinbyggnad bärgad vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Han i sin tur var son till grosshandlaren Joakim Carl Eduard Boye (1822-1891), som är den egentlige huvudpersonen för detta kapitel.

Eduard Boye föddes den 13 mars 1822 i Hamburg. Hans föräldrar hette Andreas Mathias Boye och Maria Tönnies. Vid cirka 15 års ålder och efter avslutad skolgång anställdes Eduard Boye hos handelsfirman H. D. Hutz i Hamburg.

År 1842 upphörde företagets Hamburgs-verksamhet efter en ödesdiger eldsvåda. Dock erbjöds Eduard Boye en anställning på företagets kontor i Leeds. I England stannade han i cirka två år innan han sökte nya utmaningar. Exakt vad som lockade honom från industristaden Leeds till hamnstaden Göteborg kanske är svårt att säga, men

han kom i alla fall att bli en aktad och respekterad man i sin nya hemstad. År 1844 blev han agent i Göteborg för Magdeburg Versicherungsgesellschaft och för det engelska försäkringsbolaget Sun.

*Karin Boye står staty utanför Göteborgs Stadsbibliotek.
Statue of "Karin Boye standing" outside Gothenburg's City library.*

*Det gäller att veta vart vinden blåser... Vindriktningsmätaren från Oceanhuset på Västra Hamngatan.
It is important to know which way the wind is blowing. From the insurance company building Oceanhuset.*

Eduard Boye bedrev även annan verksamhet, exempelvis grundade han 1848 E. Boye & Co och var delägare i Mölnlyckefabrikerna.

Men det var ändå försäkringsverksamheten som tycktes fascinera honom mest, och den 27 augusti 1866 blev han verkställande direktör för Brand- och Livförsäkrings AB Svea. Det är också i denna roll och för dessa gärningar som han gjort sig mest känd.

Göteborg under andra halvan av 1800-talet var en stad i stark utveckling. Det fanns flera orsaker till detta, men självfallet bidrog en förbättrad infrastruktur, med exempelvis Telegrafverkets grundande och den stora järnvägsutbyggnaden. Det togs också flera viktiga politiska beslut, så som lagstiftning kring aktiebolag, banker, patent och varumärken. Konkurrensen ökar också på grund av att skråväsendet avskaffades och att Sverige internationaliseras i form av den skandinaviska myntunionen och det europeiska frihandelssystemet.

Optimismen gällde inom penningmarknaden, där flera nya företag etablerades under denna tid, exempelvis Göteborgs Privatbank 1848, Göteborgs och Bohus läns Sparbank 1863, Skandinaviska Kreditaktiebolaget 1864, Göteborgs Folkbank 1871, Göteborgs Köpmansbank 1873 samt Göteborgs Handelsbank 1897.

Inom försäkringsområdet kan nämnas Sjöförsäkringsaktiebolaget Gauthiod 1863, Brand- och Lifförsäkringsaktiebolaget Svea 1866, Sjöförsäkrings Aktiebolaget Ocean 1872 samt Sveriges Allmänna Sjöförsäkrings Aktiebolag 1872.

I februari 1866 utfärdades en inbjudan om att vara med och bilda ett brand- och livförsäkringsaktiebolag. Bolaget kom senare att få namnet Brand- och Livförsäkringsaktiebolaget Svea. Inbjudan hade undertecknats av följande: James Dickson & Co., D. Carnegie & Co., Olof Wijk & Co., J. W. Wilson, D. O. Francke, Th.

Mannheimer, Moritz L. Magnus & J. Hartvig, J. A. Kjellberg & Söner, Ekman & Co., G. H. Hegardt & Co., C. F. Waern & Co. och Wilh. Röhss & Co. Inbjudan övertecknades med femtio procent.

Det är intressant att se de välkända namn som undertecknat denna inbjudan. Här finner man entreprenörskap och kunskap, men också släkter med bakgrund i Danmark, England och Skottland. Det är ju ofta just dessa erfarenheter och nätverk som bidragit till Göteborgs starka tillväxt.

Brand- och Livförsäkringsaktiebolaget Svea hade redan från år 1867 sitt kontor på Västra Hamngatan 3. Detta hus revs dock 1887 för att bereda plats för ett nytt praktfullt hus. Ursprungsritningarna utfördes av Adolf Emil Melander (1845-1933) men bearbetades av Hans Hedlund (1855-1931) och Yngve Rasmussen (1860-1923). Den så vackra och klassiska Sveastatyn på fastighetens tak importerades från Berlin och pryder alltjämt Elite Plaza Hotels vackra byggnad.

I skriften *Försäkringar och fusioner* skriver dess författare Karl Englund bland annat följande om Eduard Boye:

”Tjänsten utannonserades, och inte mindre än tolv personer kände sig kallade; men ingen blev utvald. Det blev i stället preussiske konsuln i staden, Eduard Boye, huvudagent för det engelska brandförsäkringsbolaget Sun, som handplockades till uppgiften.

Valet av Boye var ett lyckokast. Han satt på sin post till 1892 (10 december 1891, författarens anm.) då han sjuttioårig avgick med döden. (Skandia hade då upplevt inte mindre än fem chefer, av vilka ingen satt eller skulle sitta tiden ut.) Boye verkade med lugn och självklar auktoritet, städse benägen att handla i samförstånd med det elva år äldre Skandia men samtidigt öppen för alla möjligheter som fanns att expandera rörelsen. Han var Brandtarifföreningens egentlige upphovsman, och han sökte sig med stor konsekvens fram längs alla vägar som kunde få Sveas verksamhet att växa och blomstra.”

Englund skriver i boken att Eduard Boye var konsul för Preussen, men vi har också hittat uppgifter om att han även var konsul för Bremen. Preussen har en intressant historia i sig, men vi kan väl sammanfatta det som att det gamla Preussen utgör en stor yta av dagens Tyskland samt att Preussens konung från 1871 även var kejsare i det Tyska riket, då Eduard Boye var konsul.

Förutom alla insatser inom stadens näringsliv hade Eduard också ett stort antal förtroendeuppdrag. Han var bland annat ledamot av stadsfullmäktige under åren 1863-1867 och 1879-1891 samt ledamot av flera olika sakfrågeberedningar i Göteborg på den tiden.

Eftersom vi tidigt i denna presentation berättade att Eduard Boye var både far och farfar så kan vi väl också nämna hustrun, den i Göteborg födda Hilda Lundgren (1833-1917). De gifte sig den 20 maj 1854. Eduard Boye avled den 10 december 1891 i Göteborg, på dagen fem år före Alfred Nobel. Detta datum har sedan blivit en allmän flaggdag samt det datum då Nobelpriset delas ut sedan 1901. Kanske kan vi i framtiden under själva Nobelmiddagen även skicka en tacksamhetens tanke till Eduard Boye för hans många insatser för Göteborg och näringslivets utveckling.